

TRACTAMENT INFORMATIU DE LA COVID-19

EL CAS DE LA VANGUARDIA

Raquel Navarro Perez
Tutoritzat per Narcís Iglesias Frach
26 de juliol del 2020
Treball Final de Grau de Comunicació Cultural
Facultat de Lletres
Universitat de Girona
Curs acadèmic 2019-2020

“El periodismo produce las noticias que construyen una parte de la realidad social, y que posibilitan a los individuos el conocimiento del mundo al que no pueden acceder de manera directa.”

Stella Martini

ÍNDIX

1. Resum + paraules clau.....	4
2. Introducció.....	5-6
2.1. Hipòtesi.....	5-6
2.2. Justificació del tema.....	6
3. Marc teòric.....	7-19
3.1 Què és el coronavirus.....	7-9
3.2 Com està afectant la COVID-19 a la societat espanyola.....	9-10
3.3 Salut i comunicació.....	10-12
3.4 Influència dels mitjans de comunicació.....	13
3.5 Construcció de la informació: fonts i periodisme de qualitat.....	13-15
3.6 Tractament informatiu de les alertes sanitàries.....	15-17
3.7 El debat sobre el tractament informatiu que va generar l'arribada del coronavirus a Espanya.....	18-19
4. Metodologia.....	20-23
4.1 Població i mostra.....	22-23
4.2 Dificultats.....	23
4. Resultats.....	24-29
5.1 Publicació notícies.....	24
5.2 Aparició en portada i secció.....	25-26
5.3 Autoria.....	26-27
5.4 Titulars.....	27
5.5. Qualitat informativa de les notícies.....	28-29
5.6 Enfocament fotogràfic.....	29
5. Conclusions.....	30-31
6. Bibliografia.....	32-38

1. RESUM + PARAULES CLAUS

Resum

Els mitjans de comunicació juguen un paper molt important a l'hora d'informar sobre una crisi sanitària, ja que han d'intentar no incrementar la sensació de pànic que pot provocar una emergència sanitària a la societat. La incertesa i la por a allò desconegut són els principals enemics de l'ésser humà i les primeres sensacions quan apareix un virus nou. La crisi de la COVID-19 no ha sigut un cas excepcional. Des d'un principi, els mitjans de comunicació van ser acusats d'informar de manera sensacionalista, incrementant el pànic entre la societat. Aquesta investigació té l'objectiu d'estudiar com ha sigut el tractament informatiu de la COVID-19 al diari espanyol La Vanguardia. A més, s'estudia si el tractament informatiu va patir un canvi quan el virus va arribar a Espanya mitjançant una comparació entre dues setmanes.

Paraules claus: salut, mitjans de comunicació, COVID-19, virus, crisi sanitària.

2. INTRODUCCIÓ

Gràcies a les innovacions tecnològiques i les noves formes de comunicació podem estar informats sobre l'evolució de les crisis sanitàries i poden promoure mesures de control. La mateixa Organització Mundial de la Salut en fa ús, però, també poden marcar la seva mediatització. Avui dia vivim en una societat marcada pels mitjans de comunicació, sent així, la nostra principal font d'informació. És per això; que han de garantir proporcionar informació de qualitat amb la finalitat d'evitar les "fake news" i el sensacionalisme. El periodisme de salut mai ha tingut un lloc privilegiat en els mitjans de comunicació, és més, ha quedat en un segon pla. Però tot canvia quan es tracta d'una emergència sanitària, ja que són les grans protagonistes en els mitjans de comunicació. Aquests fan una anàlisi exhaustiva sobre l'evolució de l'emergència sanitària, fent grans retransmissions en els seus informatius i dedicant-hi les zones més importants dels diaris amb l'objectiu de mantenir informada a la societat. Les emergències sanitàries poden arribar a crear un neguit molt gran entre la societat, ja que són moments de gran incertesa. És per això; que els mitjans de comunicació juguen un paper molt important a l'hora d'informar, ja que hi han de proporcionar informació veraç, contrastable i de fonts expertes amb la finalitat d'evitar incrementar l'alarma social que crea una emergència sanitària.

El coronavirus va aparèixer a Wuhan al mes de desembre del 2019 i va ser identificat com a coronavirus el 7 de gener del 2020, més tard amb la rapidesa de la seva propagació a escala mundial va ser declarat com a pandèmia l'11 de març per l'Organització Mundial de la Salut. L'aparició de la COVID-19 ha afectat a tota la societat i als principals sectors de producció del món, i, en conseqüència ha provocat un gran impacte en l'economia mundial. A Espanya, el dia 14 de març el govern espanyol va decretar estat d'alarma, alterant la normalitat quotidiana dels ciutadans, afectant la llibertat de mobilitat de les persones, a la situació econòmica de les famílies espanyoles, sobretot a aquelles més desfavorides, i, al tancament d'empreses i comerços, no prioritaris, perjudicant principalment als petits comerços i generant un increment en la taxa d'atur.

2.1. Hipòtesi

L'arribada de la COVID-19 al món ha creat un gran alarmisme social, com ha passat anteriorment amb altres emergències sanitàries com la Grip A i l'Ebola. Des d'un principi, els mitjans de comunicació van ser acusats per part de la societat, inclús per l'OMS i

Donald Trump, president dels Estats Units d'Amèrica, de fomentar aquest alarmisme social informant de manera sensacionalista sobre un virus pràcticament desconegut. A més a més, la sobreinformació i la seva contínua aparició en les zones més importants dels diaris i informatius agreujava més aquest alarmisme social.

Aquesta recerca parteix de la hipòtesi; que el tractament informatiu a Espanya del coronavirus va canviar de perspectiva quan de ser una realitat llunyana, el país va passar a ser una comunitat amenaçada pel virus. És a dir, quan l'amenaça del virus era global, i pràcticament desconeguda, els mitjans de comunicació no tenien prou informació per a poder construir notícies amb qualitat informativa. En canvi, quan el virus va arribar a Espanya, i per tant, ja no era una realitat llunyana, els periodistes van tenir més recursos per a construir les notícies, amb fonts de qualitat, properes i expertes. En conclusió, podríem dir que el tractament informatiu de la COVID-19 va passar de ser periodisme sensacionalista a periodisme de qualitat periodística.

L'objectiu principal de la recerca és, a través de l'anàlisi crítica de notícies, analitzar el tractament informatiu de la COVID-19 al diari espanyol La Vanguardia. Concretament, s'observa si el tractament informatiu de la COVID-19 era l'adequat i, per tant, si l'alarmisme que va causar era justificat o no. Finalment també es vol corroborar, mitjançant una anàlisi, si el tractament informatiu de la COVID-19 va canviar a l'arribar a Espanya.

2.2. Justificació del tema

En un principi el tema del meu Treball de final de Grau tractava el periodisme bèl·lic en relació amb el seu tractament informatiu, el poder de la informació i la corresponsalia. Però, en un moment, en el qual el tractament informatiu del coronavirus era el principal debat del país, ja que s'acusava els mitjans de comunicació de fomentar alarmisme social i d'utilitzar el virus com a infoentreteniment per a guanyar més audiència, vaig decidir canviar el tema en tractar-se d'un tema d'actualitat molt important en l'agenda mediàtica del país, creant una gran preocupació i incertesa a la societat, del qual pràcticament ningú havia fet recerca. A més a més, seguia detingudament i de molt a prop la seva evolució i el seu tractament informatiu perquè estava fent pràctiques a la Televisió de Girona.

3. MARC TEÒRIC

3.1. Què és el coronavirus?

El dia 31 de desembre del 2019 la Comissió Municipal de Salut i Sanitat de Wuhan va informar sobre 27 casos d'una pneumònia d'origen desconegut. Els casos que havien desenvolupat símptomes, des del 8 de desembre, havien coincidit en un mercat de marisc, peix i animals vius de la ciutat xinesa. El 7 de gener les autoritats xineses van identificar com a coronavirus l'agent causant del nou virus identificat i el 12 de gener van compartir la seqüència genètica per a la seva investigació. El dia 30 de gener l'OMS, Organització Mundial de la Salut, va declarar Emergència de Salut Pública d'Importància Internacional la COVID-19 per la seva gran propagació. El dia 11 de març en la roda de premsa organitzada per l'OMS, Tedron Adhanom Ghebreyesus, director de l'Organització Mundial de la Salut, va informar sobre la creixent expansió de casos de la COVID-19 a Europa i el canvi d'²epidèmia a ³pandèmia.

El coronavirus és un nou tipus de virus infecciosos de la família Coronaviridae, el nom científic del virus és SARS-CoV-2 (per a la seva similitud genètica amb el ⁴SARS-Cov) i la malaltia té el nom de COVID-19, que pot causar malalties a humans i animals. Tant el virus com la malaltia eren desconeguts fins que al desembre del 2019 esclatés la malaltia a Wuhan, a la província de Hubei, Xina. La COVID-19 es transmet a través de gotícules nasals o bucals que desprèn la persona infectada quan tos o exhala. Segons l'Organització Mundial de la Salut "la mayoría de las personas (alrededor del 80%) se recupera de la enfermedad sin necesidad de realizar ningún tratamiento especial. Alrededor de 1 de cada 6 personas que contraen la COVID-19 desarrolla una enfermedad grave y tiene dificultad para respirar. Las personas mayores y las que padecen afecciones

---

¹ OMS, Organització Mundial de la Salut, és un organisme especialitzat de les Nacions Unides fundat l'any 1948. El seu objectiu es garantir la salut de tot el món en el marc del benestar físic, mental i social.

² Segons l'associació Médico Sin Fronteras: Una epidemia se produce cuando una enfermedad contagiosa se propaga rápidamente en una población determinada, afectando simultáneamente a un gran número de personas durante un periodo de tiempo concreto. Si el brote afecta a regiones geográficas extensas (por ejemplo, varios continentes) se cataloga como pandemia."

³ Segons el Gran Diccionari de llengua catalana una pandèmia és "malaltia epidèmica estesa a molts països o continents, que ataca gairebé tots els individus d'un país."

⁴ El SARS-CoV va ser una epidèmia denominada SARS (síndrome respiratòria agut greu) que va sorgir l'any 2003 al continent asiàtic.

médicas subyacentes, como hipertensión arterial, problemas cardiacos o diabetes, tienen más probabilidades de desarrollar una enfermedad grave. En torno al 2% de las personas que han contraído la enfermedad han muerto.” (Organització Mundial de la Salut. 2020) Tot i que la gent gran sigui la més vulnerable al virus, Tedros Adhanom Ghebreyesus, director de l’Organització Mundial de la Salut, va assegurar a la roda de premsa del 18 de març que també pot ser letal pels joves “No solo mata gente mayor, un número significativo de jóvenes han muerto” (El coronavirus “no solo mata gente mayor; un número significativo de jóvenes ha muerto”, advierte la OMS. 2020). Per la OMS el període d’incubació⁵ del COVID-19 estimat fins aleshores oscil·la entre 1 i 14 dies i els símptomes més comuns són la febre, ⁶disnea, tos seca i esgotament. Tot i que també es poden presentar dolors, congestió nasal, rinorrea⁷, mal de coll o diarrea. Aquests símptomes solen ser de caràcter lleu i apareixen gradualment. Per una part hi ha persones infectades que només presenten símptomes lleus, sobretot a les primeres fases de la malaltia, i poden romandre aïllats al seu domicili. Per una altra part, hi ha persones infectades que presenten símptomes més greus i han de ser hospitalitzades per a garantir una atenció mèdica més eficaç. A més a més, s’han detectat casos de persones que han resultat ser asimptomàtiques, i per tant, no presenten símptomes però estan infectades. Les principals mesures de protecció recomanades per l’OMS i difoses pels mitjans de comunicació són: rentar-se les mans freqüentment, mantenir una distància mínima d’un metre entre persones, evitar tocar-se els ulls, el nas i la boca, tapar-se la boca o el nas amb el colze o paper d’un sol ús per a tossir o esternudar.

Avui dia encara no s’ha trobat cap tractament antiviral específic ni cap vacuna per combatre contra el SARS-COV-2. Tant els medicaments tradicionals com els antibiòtics no són eficaços per combatre’l, ja que el principal causant és un virus. És per això; que s’estan investigant possibles vacunes i diferents tractaments farmacològics específics a través de diferents assajos clínics. Tendron Adhanom Ghebreyesus, director general de la OMS, va anunciar a la roda de premsa del 18 de març que s’havia posat en marxa “Solidarity”, un assaig clínic a nivell mundial per a poder comprovar quin és el tractament més eficaç contra el coronavirus; països com Espanya, Argentina, França, Tailàndia i

---

⁵ El període d’incubació és el temps que transcorre entre la infecció pel virus i l’aparició dels primers símptomes de la malaltia.

⁶ Disnea: Dificultat respiratòria.

⁷ Rinorrea: Excès de mucositat nasal. <https://www.stanfordchildrens.org/es/service/ear-nose-throat/conditions/chronic-rhinorrhea>

Canadà són particeps. A més a més, l'OMS està col·laborant amb experts mundials, governs i associats per ampliar els coneixements científics sobre aquest nou virus, explorar la seva propagació, assessorar els diversos països que es veuen afectats i a les persones sobre quines són les mesures adoptades per a protegir la salut de cadascú i finalment prevenir la propagació del brot.

3.2. Com està afectat la COVID-19 a la societat espanyola

El dia 31 de gener es va detectar el primer cas de COVID-19 a Espanya, concretament a La Gomera, Gran Canàries. Dies després, el 9 de febrer, es va detectar el segon cas a Palma de Mallorca. Però no va ser fins al dia 24 de febrer que el coronavirus va arribar a la península Ibèrica. Des de llavors el creixement de contagis i de defuncions ha anat augmentant afectant a tot el país, però, amb més magnitud a la comunitat de Madrid i a Catalunya.

La ràpida propagació del virus, tan a escala nacional com global, va fer que l'OMS decretés el dia 11 de març la situació de la COVID-19 com a una pandèmia internacional. En conseqüència, el 14 de març el govern espanyol va decretar estat d'alarma a tot el territori espanyol per tal de combatre la crisi de la COVID-19. Segons el Boletín Oficial del Estado, es procedeix a l'estat d'alarma "cuando circunstancias extraordinarias hiciesen imposible el mantenimiento de la normalidad mediante los poderes ordinarios de las Autoridades competentes." (Boletín oficial del Estado; Crisi sanitaria COVID-19. 2020). L'estat d'alarma establert a Espanya, amb algunes excepcions, té la finalitat de protegir la salut i la seguretat de tots els ciutadans "En este marco, las medidas previstas en la presente norma se encuadran en la acción decidida del Gobierno para proteger la salud y seguridad de los ciudadanos, contener la progresión de la enfermedad y reforzar el sistema de salud pública. Las medidas temporales de carácter extraordinario que ya se han adoptado por todos los niveles de gobierno deben ahora intensificarse sin demora para prevenir y contener el virus y mitigar el impacto sanitario, social y económico." (Boletín Oficial del Estado; Crisi sanitaria COVID-19. 2020).

Les mesures preses pel govern espanyol han afectat l'estil de vida, a la situació econòmica i laboral de la població i als principals sectors del país que a causa de la seva aturada està generant i generarà una gran crisi financera al país. Segons Carmen Reinhart, economista i professora de la Universitat de Harvard, la crisi del coronavirus

serà la més gran després des de la Gran Depressió i, així ho exposa en una entrevista pel diari El Economista: “La crisis global del 2008 fue una crisis de 11 países avanzados, incluyendo España, Estados Unidos o Reino Unido. Los países emergentes se recuperaron muy fuerte dado que los precios de las commodities ayudó mucho. La crisis de los años 80 fue más una crisis de emergentes. La crisis actual es global, como en los años 30, y está dividida entre avanzados y emergentes casi por igual. Otro factor muy parecido es el desplome del comercio internacional. Obviamente en 2008 también hubo una fuerte caída del comercio, pero esta vez venimos de una base más debilitada por el Brexit y la guerra comercial de Trump con China” (Reinhart. 2020; Cf. De Haro, 2020). Pedro Aznar, professor d’economia d’ESADE, coincideix amb Carmen Reinhart i creu que “es una crisis en la economía real que está paralizando la actividad económica y afectando profundamente a los mercados financieros” (Aznar. 2020; Cf. Martínez. 2020).

3.3. Salut i comunicació

A principis del s. XX el periodisme va fer un pas endavant amb l’aparició del periodisme d’especialització. El nivell cultural de la societat creix, i, trobant-se en un moment històric complex causat per la Segona Guerra Mundial, el públic reclama un nivell d’exigència informativa més alt, amb el fi que sigui més precisa i especialitzada: “la especialización periodística surge como una exigencia de la propia audiencia cada vez más sectorizada y, por otra parte, como una necesidad de los propios medios por alcanzar una mayor calidad informativa y una mayor profundización en los contenidos (Fernández del Moral y Esteva, 1993: 53)” (Mercado Sáez, 2010). Davant la immediatesa de la televisió i la radio, la premsa va caure en una gran crisi informativa i, és per això, que van començar a incorporar l’especialització periodística en els seus diaris. L’especialització periodística es caracteritza per donar una informació de més qualitat profunditzant i ampliant la investigació dels temes que es tracten. Segons Javier Fernández del Moral, catedràtic de periodisme especialitzat a la Universitat Complutense de Madrid, és “aquella estructura informativa que penetra y analiza la realidad a través de las distintas especialidades del saber, la coloca en un contexto amplio que favorezca una visión global al destinatario y elabora un mensaje periodístico que acomoda el código al nivel de cada audiencia atendiendo a sus intereses y necesidades.” (Ronda Iglesias, Luis Alcaide, 2010). A Espanya no va ser fins els anys setanta que s’implementés el periodisme especialitzat als plans d’estudis. “Moreno y Gomez dieron los primeros pasos en la investigación de la

formación universitaria de los periodistas científicos en España (2002)” (Cassany, Cortiñas, Elduque. 2018).

El periodisme científic és una especialització del periodisme que s'encarrega d'informar sobre els esdeveniments científics que trascorren en el món. Una de les vessants del periodisme científic és el periodisme de salut. Segons Ahmet i Bates (2013), professora de comunicació i professor i director de School of Communication Studies a la Universitat de Ohio, defineixen la comunicació de salut com “uso de estrategias de comunicación para informar, influir y motivar a las personas, las instituciones y las comunidades a tomar decisiones efectivas para mejorar la salud y mejorar la calidad de vida”. En els últims anys el producte informatiu del periodisme de salut ha sigut el que ha despertat més interès en la societat, i així es constata a “La muestra comparativa procedente del Barómetro Sanitario del Ministerio de Sanidad (2005-2010) recogida en abril de 2011 y completada en enero del 2012, refleja la preocupación por la salud por parte de la sociedad a nivel nacional” (Ronco López, 2014). És per això; que els professionals de la salut, comunicadors de salut i polítics reconeixen que la importància de la comunicació de la salut pública. Els mitjans de comunicació cada cop són més utilitzats per a la difusió d'informació sanitària “los medios de comunicación son canales de comunicación importantes para avanzar en la educación y promoción de la salud, la prevención de enfermedades y la configuración de políticas públicas.” (Ahmet, Bates. 2013). A més a més, Gonzalo Casino (2013) reitera la importància de la finalitat de promoure l'educació sanitària en la societat: “En conjunto, puede decirse que los periódicos han sido a la vez motor de la educación sanitaria de la población y reflejo de la misma. El creciente espacio informativo sobre salud en los diarios españoles es indicativo tanto del interés de la sociedad por estos temas como del creciente nivel de educación sanitaria de periodistas y lectores”. Però la salut no només interessa a la societat per la seva part científica sinó en la més quotidiana, complint la seva funció educadora sensibilitzant a la societat i contribuint a la millora d'hàbits de salut “En los noventa, la información sobre política sanitaria se enquistaba al fallar la reforma que proponía el Informe Abril5 (...) los medios terminan por desinteresarse por las noticias relacionadas con el sistema sanitario y su incumplida reforma, para empezar a mirar de forma más preferente por todo aquello que interesa a los ciudadanos: sus hábitos alimenticios, la salud de sus hijos, la prevención de las enfermedades, los consejos de salud” (Jurado, 2003; Cf. El Periodismo de Salud en España. La información de salud en la prensa española (2000-2010): aproximación a los estudios documentales existentes, 2014). A més a més, la salut va adquirir més

importància en la política amb el tractament en els mitjans de comunicació dels canvis en l'administració sanitària i la promulgació de la Llei General de Sanitat l'any 1986 que va definir un espai informatiu en la política sanitària. Un dels problemes en el periodisme científic és la manca de formació per part dels periodistes científics. Aquesta formació és molt important per la funció educadora que exerceixen en la societat. Segons un estudi de la Revista Científica de Educomunicación (2018) "Solo entre un 20% y un 25% de los periodistas científicos encuestados goza de una formación académica titulada que combina periodismo y ciencia". (Cassany, Cortiñas, Elduque. 2018). "El periodista científico de hoy debe dejar de actuar como un mero transmisor de los resultados científicos y adoptar un papel cada vez más crítico y analítico, lo que a menudo además de aptitudes periodísticas, requiere conocimientos científicos." (Fahy, Nisbet, 2011; Cf. Cassany, Cortiñas, Elduque. 2018).

El periodisme de salut va començar a ser més rellevant en els mitjans de comunicació a principi dels anys vuitanta. Tot i així, encara no té un espai propi en la premsa i, en relació amb altres sectors de la comunicació, tampoc hi havia suficients periodistes especialitzats. En conseqüència, les notícies de salut no només eren menys habituals sinó que també eren menys rigoroses i incompletes. El punt d'inflexió sobre la importància del periodisme de salut va arribar a principis dels anys vuitanta amb l'aparició del ⁸Síndrome tòxic de l'oli de colza i el ⁹Sida. És en aquest moment quan l'aparició de notícies mèdiques creix exponencialment, però encara amb manca de professionalitat. Segons Ronco López, Peñafiel i Echegaray (2014): Márquez afirma que "Pese a este incremento en el número de noticias científicas y médicas, el número de periodistas especializados en los grandes rotativos no ha variado, lo que representa una dificultad para mantener el nivel adecuado de calidad, rigor y profundidad en el tratamiento de la información". La gran demanda de notícies mèdiques va obligar els diaris a crear suplementos i pàgines especials dedicades exclusivament a informació mèdica, i així, oferir als seus lectors informació més amplia i profunditzada.

---

⁸ Síndrome tòxic de l'oli de colza: Epidèmia causada per l'intoxicació d'oli de colza que als anys vuitanta que va causar més d'un centenar de morts. <https://www.ccma.cat/324/descobreixen-una-proteina-que-pot-protegir-contra-la-sindrome-de-loli-de-colza/noticia/59071/>

⁹ El Sida és una pandèmia global ocasionada per un virus que es transmet a través del contacte directe del fluids corporals. Va ser descobert a principis del vuitanta per investigadors estatunidencs. <https://www.nationalgeographic.es/ciencia/sida>

3.4. Influència dels mitjans de comunicació

Els mitjans de comunicació tenen un gran poder en la societat, ja que en ser una de les vies d'informació més ràpida i una de les principals fonts d'informació, la percepció de la societat està totalment condicionada per aquests. Segons Bernard Cohen (1993) “los medios quizás no son tan poderosos al decirnos cómo pensar pero sí lo son para instalar las preocupaciones sobre las cuales pensar”. Així ho sosté La teoria de l'Agenda Setting (contingut) i del Framing (enfocament) “La *Agenda Setting* atendería a la relevancia de ciertos ¹⁰objetos, mientras que el *Frame Setting* estudiaría la importancia de los ¹¹atributos de dichos temas, asume Scheufele (2000) desde una postura crítica.” (Arugete, 2016).

El camp de la salut interessa molt en el món dels mass media, ja que és un tema que genera molta audiència. És per la gran influència dels mitjans de comunicació, que aquests juguen un paper molt important en la gestió de la informació i la qualitat periodística. Són una eina eficaç per a la difusió de la informació, però si es fa un mal ús d'aquesta potser un gran enemic per a la societat. És per això; que “el adecuado uso de esta potente herramienta de difusión es responsabilidad de los profesionales de la salud, de los relaciones públicas y de los periodistas. En sus manos se encuentra la posibilidad de aunar los conocimientos asistenciales y científicos con las técnicas de difusión de los mensajes en favor de la promoción de la salud y de la mejora de la calidad de vida de la población.” (Ferrerres. 2016).

3.5. Construcció de la informació: fonts i periodisme de qualitat

Les fonts són un factor determinant per a la construcció de la informació “La gestión de fuentes informativas constituye una función central dentro del proceso de trabajo periodístico. Por una parte, las fuentes constituyen un componente básico del discurso mediático, con una potente capacidad de determinar el contenido y la orientación temática de la cobertura informativa. Y por otro lado, el desarrollo de esta función constituye un criterio objetivo para analizar la calidad y el rigor profesional de la producción periodística.” (Casero, López. 2012). A més a més una correcta gestió de les fonts porta a

---

¹⁰ En l'estudi *Agenda Setting y Framing: Un debate teórico inconcluso* argumenten que: En este trabajo utilizaremos el término “objeto” para referirnos, indistintamente, a temas o personajes.

¹¹ En l'estudi *Agenda Setting y Framing: Un debate teórico inconcluso* la paraula atributos s'enten com a enfocament.

aconseguir un periodisme de qualitat “La variedad y autoridad de fuentes es un indicador de la calidad de la cobertura periodística en la medida en que constituye el respaldo de la información” (Gans, 1979; Cf. Amado. 2014).

Un dels objectius dels mitjans de comunicació és crear la seva marca personal i poder donar al lector informació en primícia de les fonts més fiables i expertes. Tanmateix, pel que fa al periodisme de salut és habitual que els periodistes extreguin la informació de les mateixes fonts. En el cas del periodisme científic: “es muy habitual en las redacciones de periódicos que la información publicada sobre ciencia se limite a la edición de las notas de prensa enviadas por los gabinetes de prensa de publicaciones especializadas” (Bartlett, Sterne, Egger, 2002; De Semir, Ribas, Revuelta, 1998; Stryker, 2002; Cf. Olvera, López . 2015). Tanmateix, quan un succés es converteix en un fenomen mundial és inevitable la seva aparició en tots els mitjans de comunicació i, per consegüent, coincideixen amb el contingut, les fonts i l'enfocament informatiu. Gonzalo Casino (2003), afegeix que “Por un lado quieren ofrecer primicias, los análisis más oportunos y pertinentes, las entrevistas más difíciles y necesarias, las opiniones de los mejores especialistas, las informaciones que los lectores están esperando con el toque personal de cada diario; pero, por otro lado, son conscientes de que todos los diarios beben al fin y al cabo de las mismas fuentes”.

Amb l'aparició d'Internet el món periodístic ha patit diversos canvis, ja que la informació s'ha globalitzat, i en conseqüència, ha provocat la seva homogeneïtzació. “Al homogeneizar el acceso a la información de los periodistas y transformar la rutina de salir a la calle a buscar la noticia en un click que no requiere moverse de la redacción queda amenazada la neutralidad y la objetividad de los periodistas” (Granado. 2011, Tanner 2004;Cf. Olvera, López. 2015). A més a més, també ha provocat canvis en el procés d'elaboració de notícies, segons Olvera i López (2015), Bolter i Gusin asseguren que “La Red ha transformado el periodismo científico en tres aspectos fundamentales, esto es, en la producción de la noticia, en la participación del público respecto a la verificación de la información y en la re-mediación de todos los medios de comunicación a través de un solo canal”. Com és habitual, aquests canvis també han generat diverses opinions entre el professionals del món periodístic. Per una part, la facilitat de contacte entre professionals per elaborar una peça informativa i la pluralitat de les fonts, segons Olvera Lobo i López Pérez (2015): “un estudio de Granado basado en periodistas científicos, los profesionales especializados en este ámbito emplean una media de entre 2 y 3 horas diarias conectándose a Internet y destacan que este canal ha facilitado el contacto directo con los

científicos, la ampliación de la información y el acceso a documentos que antes no estaban disponibles. Pero estas ventajas parecen contrastan con el mantenimiento de uno de los principios fundamentales de la información periodística, es decir, la pluralidad.” Per una altra part, altres autors creuen que ha afectat desfavorablement a la qualitat informativa de la informació, un dels fonaments bàsics del periodisme; segons Olvera Lobo i López Pérez (2015) “autores como Williams y Clifford [2009] y Amend y Secko [2011] y Bauer y col. [2013], son más críticos y se refieren a la pérdida de calidad de la información, debido a la inmediatez y a la escasa profundización, como uno de los aspectos que caracteriza en la actualidad a este canal.”

3.6. Tractament informatiu de les alertes sanitàries

En la declaració d'alerta sanitària internacional organitzada per l'OMS, aquesta va definir una alerta sanitària com: “De acuerdo con el Reglamento Sanitario Internacional (RSI 2005), se trata de una Emergencia de salud pública de importancia internacional (ESP II) es un evento extraordinario que se ha determinado que constituye un riesgo para la Salud Pública de otros Estados a causa de la propagación internacional de una enfermedad y que puede exigir una respuesta internacional coordinada” (Sociedad Española de Medicina Preventiva, Salud Pública e Higiene, 2020).

Segons Stella Martin (2020), docent i investigadora a la Facultat de Ciències Socials a la Universitat de Buenos Aires, “un acontecimiento es noticia por su valor informativo, que incluye importancia y gravedad de lo que se informa, y si concierne a una parte notable de la población en un margen de tiempo corto o largo, pero de modo profundo, ya que la noticia establece un lazo con un sector amplio de la población que se siente implicado o afectado, identificado o interesado. En este sentido la noticia puede referirse tanto a grandes colectivos sociales (nación, conjunto de naciones, regiones), con personajes representativos o jeraquizados por diversas razones o a individuos comunes”. La salut és un àmbit que generalment ocupa un segon pla en els mitjans de comunicació. Però quan es tracta d'¹² alertes sanitàries mundials, aquestes tenen un impacte mediàtic molt fort i són les grans protagonistes en els mitjans de comunicació, equiparant els llocs més

---

¹² Alerta sanitària: "se trata de una Emergencia de Salud Pública de Importancia Internacional (ESP II). Es un evento extraordinario que se ha determinado que constituye un riesgo para la Salud Pública de otros estados a causa de la propagación internacional de una enfermedad y que puede exigir una respuesta internacional coordinada"

privilegiats dels diaris i sent les capdavanteres en els informatius de la televisió. Els mitjans de comunicació tenen una gran responsabilitat a l'hora d'informar sobre alertes sanitàries, ja que davant la incertesa que crea l'aparició d'un nou virus al voltant de la societat, el seu tractament informatiu pot crear alarmisme social. Al mateix temps, també esdevenen una gran crisi informativa atès que es tracta de circumstàncies que passen de forma inesperada i que els periodistes tenen la responsabilitat de donar un seguiment constant dels esdeveniments, en moltes ocasions, de manera ràpida, imprecisa i no contrastada. Davant aquests casos excepcionals, el deure dels mitjans de comunicació és buscar una manera equilibrada d'informar amb l'objectiu de donar resposta a la incertesa de la societat per tal de tranquil·litzar-la, i, informar rigorosament i garantir serietat informativa per evitar d'estendre l'alarma social, que sense pretensions, provoca una crisi sanitària.

En moments de crisis i conflicte, és molt important que es compleixi funció social del periodisme garantint un periodisme de qualitat. Elena Blanco Castilla i Francisco Javier Paniagua (2007), docents de periodisme, reiteren la importància de la qualitat informativa “se trata de informar con rigor y seriedad, sin crear nunca falsas expectativas. Pero también, por qué no, se trata de educar en salud, con mensajes que también formen y sean de utilidad para la población, elaborados por profesionales responsables que eviten el sensacionalismo, extremadamente fácil de lograr en estos temas. En el Periodismo de Salud se maneja información compleja y delicada que puede tener un efecto contrario al que se pretende”. Però en moltes ocasions, la immediatesa que exigeixen els mitjans de comunicació, acaba sent el detriment del periodisme envers la qualitat periodística. Montserrat Quesada, catedràtica en periodisme especialitzat, afirma que els mitjans de comunicació no han aconseguit afrontar amb eficàcia situacions que requereixen màxima tensió informativa “Cuando la crisis estalla, suelen activar un dispositivo que incluye la inmediata ampliación del número de periodistas que intervendrán en la cobertura informativa de esos hechos, pero no tienen en cuenta que más cantidad de información elaborada por una mayor cantidad de periodistas no suele equivaler a una mejora de la calidad de la información. No es la primera vez que una crisis política, social, tecnológica o de cualquier tipo acaba agravándose innecesariamente por la crisis informativa que se deriva de una comunicación periodística precipitada, desordenada y, en el peor de los casos, elaborada con inadecuados criterios de improvisación” (Quesada. 2007; Cf. Camacho. 2009)

En el camp de la salut, els comunicadors científics tenen un repte més gran, ja que es dirigeixen majoritàriament a un públic que no és expert en aquest àmbit, segons Gonzalez Casino (2013): “El periodista tiene que aspirar a ser el narrador de los hechos que permitan entender el complejo mundo de la salud y los agentes implicados. Y esta narración ha de tener como principio y fin la pretensión de objetividad.”. La principal funció d'un periodista és informar-se consultant diverses fonts per tal d'oferir informació veraç que pugui ser contrastada amb l'objectiu d'evitar les “fake news” i facilitar la seva comprensió. Martín Redfern, periodista científic de la BBC de Londres, “Los periodistas son lo único que tiene el público para poder comprender un aspecto de las cosas” (Redfern; Cf. Calvo. 2003) . Una de les principals dificultats en el periodisme de salut és tenir cura del llenguatge que s'utilitza amb la fi de no ferir la sensibilitat de la societat i l'aparició de tecnicismes, que poden ser incomprensibles pel lector. En moltes ocasions, els periodistes que escriuen sobre la salut no han fet una especialització, i és per això, que habitualment, per tal de proporcionar informació de qualitat i de fàcil comprensió, els periodistes recórren a la opinió i als coneixements dels experts “Una de las principales dificultades que un periodista encuentra la hora de confeccionar el mensaje de un experto para el gran público tiene lugar en el nivel léxico. La comprensión y la posterior traducción de ciertas palabras asociadas a una jerga profesional muy concreta suele ser una labor compleja para la que, en muchas ocasiones, se solicita la ayuda del propio experto. Ya sea omitiendo, definiendo o sustituyendo el término por otro más común, resulta fundamental no abusar de tecnicismos que el receptor no comprenda.” (Ronda, Alcaide. 2010). A més a més els periodistes científics, en moltes ocasions recorren al disseny interactiu com infografies o material audiovisual per tal de facilitar la comprensió al lector. Tot i que hi hagi una cooperació entre els dos àmbits professionals, en un estudi realitzat l'any 2014 per Daniela Friedman, Andrea Tanner i India De Rose (2014), investigadores de la Universitat de Carolina del Sud, “los periodistas declararon que una mayor colaboración con profesionales de la salud pública mejoraría su propia comprensión de la información médica y de salud y les permitiría desarrollar contenido de noticias de salud más apropiado para sus comunidades objetivo.”

3.7. El debat sobre el tractament informatiu que va generar l'arribada del coronavirus a Espanya

Els valors més importants perquè un esdeveniment es converteixi en notícia són: “novedad, originalidad, imprevisibilidad e ineditismo, evolución futura de los acontecimientos, importancia y gravedad, proximidad geografica del hecho a la sociedad, magnitud por la cantidad de personas o lugares implicados, jerarquia de los personajes implicados y inclusión de desplazamientos” (Martin. 2000). La crisi de la COVID-19 compleix tots criteris de noticibilitat convertint-se en el tema més actual i important de l'any 2020.

El tractament informatiu del coronavirus ha generat un gran debat en el país, ja que els mitjans de comunicació van ser acusats de mala praxi¹³ per fomentar alarmisme i utilitzar el virus com a mètode d'infoentreteniment per a obtenir més audiència. Per una banda, Risto Mejide, presentador, publicista i escriptor espanyol, va carregar contra els mitjans que estan cobrint dia a dia la COVID-19 i va assegurar a Todo es mentira, programa que condueix: “Somos una panda de irresponsable y de hipócritas. Todos los medios de comunicación, incluidos nosotros. Estamos continuamente hablando del coronavirus porque nos da audiencia”. (Redacción Yotele. 2020). Per una altra banda, Carme Ferré Pavia, professora de Comunicació a la Universitat Autònoma de Barcelona, que creu que el desencadenant de l'alarmisme social no ha sigut qüestió dels mitjans de comunicació sinó que és una situació que es dona quan hi ha una alerta sanitària. *“Es verdad que este tipo de actitudes [las del reportero con la mascarilla] no son las más cuidadosas. Y especialmente los medios de comunicación 'serios' deben tener unas normas. Pero, en general, la alarma social existe independientemente de cómo informen los medios”*. (Perez. 2020). Un dels motius pels quals els mitjans de comunicació van ser acusats de fomentar alarmisme va ser l'ús de mascaretes. Els reporters de la majoria dels mitjans utilitzaven mascareta en les seves connexions, i, en el cas de Telecinco, una “masterclass” en directe de David Cantero i Isabel Jiménez, presentadors dels informatius, sobre la varietat de mascaretes que hi ha en el mercat i explicant quines són les més efectives per prevenir i evitar el contagi, sense ser experts. En el periodisme és imprescindible distingir entre el que s'ha de saber a través dels mitjans de comunicació i el que s'ha de conèixer a través d'un professional sanitari.

---

¹³ S'enten el terme mala praxis com a l'actuació inapropiada de professionals que tenen una gran responsabilitat en la seva feina.

Davant aquesta situació la FAPE, la Federació d'Associacions de Periodistes a Espanya, va fer un comunicat el dia 26 de febrer per demanar als mitjans de comunicació que tractessin el tema amb rigor, que proporcionessin dades reals, informació veraç i contrastada sense recórrer a missatges sensacionalistes que poguessin crear més alarmisme social. La FAPE va assegurar que en aquests casos han d'intentar demostrar a la societat que poden confiar amb ells oferint periodisme de qualitat. El comunicat de la FAPE conclou garantint que “Cuanto mayor y mejor conocimiento sobre el coronavirus tengan los ciudadanos con nuestro trabajo, más se reducirá la sensación de miedo y de histeria que puede derivar de una información alarmista, basada en especulaciones y conjeturas sin fundamento”. (FAPE. 2020).

4. METODOLOGIA

El tipus d'investigació d'aquesta recerca és bàsica perquè l'objectiu és, mitjançant l'anàlisi de notícies, d'investigar si el tractament de la COVID-19 a La Vanguardia ha sigut l'adequat, quin nivell d'importància li han donat al tractament del coronavirus durant aquestes dues setmanes, com s'ha construït la informació, i, si aquesta ha canviat quan de ser una realitat llunyana es va convertir en una realitat propera. Aquesta última qüestió es podria relacionar a la teoria del nacionalisme banal de Michael Billig. L'autor entén el nacionalisme com una ideologia que es correspon amb la banalitat, en el llibre entesa com a una pràctica quotidiana, amb molta importància en món contemporani de l'Estat-nació. En conseqüència, pensa que aquests hàbits quotidians fan que l'individu no s'oblidi de la seva identitat i no es despenyi del sentiment de pertinença nacional. En els mitjans de comunicació el nacionalisme banal es troba en els símbols, en els hàbits del llenguatge i en l'organització dels diaris, separant les notícies nacionals de les internacionals, donant prioritat i més importància a la secció nacional. En aquest sentit, "Fowler parla sobre l'<homocentrisme>; de la premsa, que és <una preocupació pels països, societats i individus percebuts com a semblants a un mateix>; " (Billig, 2006). Quan la crisi del coronavirus va arribar a Espanya, els diaris van donar més importància com estava afectant el virus a escala nacional que internacional. L'evolució del virus i l'excés de notícies publicades diàriament, va fer que es convertís en el protagonista de les portades de la majoria de diaris espanyols.

Aquesta investigació segons el seu abast temporal és longitudinal perquè l'anàlisi se centra en dos espais temporals concrets, del dia 20 al 27 de gener del 2020 i del 30 de març al 5 d'abril del 2020. A la setmana del mes de gener se li ha afegit un dia més perquè el dia 20 de gener no es va publicar cap notícia sobre el coronavirus. Segons la seva profunditat és explicativa perquè a més d'observar quin ha sigut el seu tractament informatiu, s'analitzen quines diferències hi ha hagut en el tractament informatiu de la COVID-19 en aquests dos períodes de temps. Finalment, es tracta d'una investigació de font primària, la qual té un mètode d'anàlisi de caràcter qualitatiu, perquè per l'anàlisi s'han escollit notícies, de dos períodes afectats per la crisi sanitària, del diari espanyol de La Vanguardia, de les quals s'han extret uns resultats i unes conclusions.

Pel que fa a la part metodologia de la investigació es divideix en dues parts. La primera recull el marc teòric i se centra en la contextualització del que s'estudia, fent treball de camp sobre el coronavirus i la relació de la salut amb la comunicació a pàgines web, tesis

doctorals, llibres, revistes i notícies de diversos diaris espanyols. Aquesta part s'estructura en 5 parts: Què és el coronavirus?, Com està afectant el coronavirus a la societat espanyola, salut i comunicació, influència dels mitjans de comunicació, construcció de la informació: fonts i periodisme de qualitat, tractament informatiu d'alertes sanitàries i finalment el debat sobre el tractament informatiu que va generar l'arribada del coronavirus a Espanya.

Què és el coronavirus?

Aquest primer apartat del marc teòric recull l'origen de la COVID-19 i informació científic-tècnica de la malaltia. La major part de la informació ha sigut extreta de la pàgina web de l'Organització Mundial de la Salut.

Com està afectant el coronavirus a la societat espanyola

El segon apartat dóna unes pinzellades sobre com a afectat aquesta crisi sanitària a la societat espanyola.

Influència dels mitjans de comunicació

El tercer apartat reitera la gran influència que tenen els mitjans de comunicació en la societat. La salut és un tema de gran interès per part de la societat, per això, els mitjans han d'informar de manera rigorosa, deixant de banda el sensacionalisme.

Construcció de la informació: fonts i periodisme de qualitat

El quart apartat sosté la importància de les fonts i la qualitat periodística en la construcció de la informació. A més a més, s'exposen alguns canvis que ha patit el periodisme tradicional amb l'arribada d'Internet.

Tractament informatiu d'alertes sanitàries

En el cinquè apartat se centra en el tractament informatiu de les alertes sanitàries en els mitjans de comunicació i el gran impacte mediàtic que tenen en aquests. Tot seguit, es puntualitzen algunes de les dificultats que es troben els periodistes científics.

Debat sobre el tractament informatiu que va generar l'arribada del coronavirus a Espanya

Finalment, en el sisè apartat s'exposen els principals criteris de noticiabilitat perquè un esdeveniment es converteixi en notícia. Tanmateix, tracta el debat que va generar el tractament informatiu de l'arribada de la COVID-19 a Espanya.

La segona part de la investigació se centra en l'anàlisi de 14 notícies del diari espanyol La Vanguardia, el qual es pot trobar a l'annex 1, amb la finalitat d'extreure conclusions respecte a la hipòtesi inicial. La Vanguardia és un dels diaris espanyols informatius més antics d'Espanya, fundat l'any 1881, que pertany al ¹⁴Grup Godó i és editat a Barcelona. El diari publica diàriament en castellà i, des de l'any 2011, també ho fa en català. A més és el diari que lidera a Catalunya i un dels diaris informatius de referència d'Espanya. Segons la primera onada ¹⁵EGM de l'any 2020, publicada el 6 d'abril, La Vanguardia es situa en la 5na posició del ranking amb 532 lectors per dia. El ranking de diaris publicat per l'EGM es pot consultar a l'annex 2.

4.1 Població i mostra

La població utilitzada per l'anàlisi és indefinida perquè es podria haver escollit qualsevol mitjà de comunicació espanyol, però s'ha fet la tria d'un mitjà de comunicació concret amb la finalitat de poder fer una anàlisi més profund de cada notícia. La unitat d'anàlisi han sigut notícies escollides de la setmana del vint al vint-i-set de gener del 2020 i de la setmana del trenta de març al cinc d'abril del 2020. El tipus de mostra serà no probabilística perquè l'abundància de notícies publicades durant la setmana del 30 de març al 5 d'abril fa que no sigui possible observar-les totes i es triï una per dia. El subtipus és de conveniència, ja que la unitat d'anàlisi és de fàcil localització i accessibilitat.

L'anàlisi segueix un esquema, el qual se centra en les següents dades identificatives i descriptives de la notícia.

---

¹⁴ Grup Godó: El Grup Godó de Comunicació S.A. és el primer holding espanyol de comunicació creat l'any 1998 i dirigit per Javier Godó. Va sorgir per obtenir el control del mercat audiovisuals i els mitjans de comunicació. https://es.wikipedia.org/wiki/Grupo_Godó

¹⁵ EGM: Estudio General de Medios.

Dades identificatives

- Autoria
- Titular
- Data de publicació
- Secció del diari

Dades descriptives

- Aparició en portada
- Apertura de secció
- Extensió de la notícia
- Gènere periodístic: informació, interpretació, opinió.
- Tema principal
- Veus
- Font de la informació: qualitat informativa
- Informació explícita o implícita
- Enfocament de la fotografia
- Observacions

4.2 Dificultats

A causa de l'estat d'alarma dictat pel govern espanyol, les biblioteques va tancar les portes. Una de les principals dificultats amb les quals em vaig trobar va ser no poder anar a la biblioteca a buscar llibres que necessitava per dur a terme el marc teòric. En conseqüència, els vaig haver de buscar per internet, però els llibres estaven incomplets i en moltes ocasions les pàgines que més m'interessaven o necessitava eren les que quedaven censurades. Tanmateix, en moltes ocasions no trobava digitalitzats els llibres que necessitava.

Una altra dificultat amb la qual m'he trobat, ha sigut que en ser un tema tan actual, en el cas del marc teòric, contínuament havia de modificar la informació.

5. RESULTATS

Per a fer la comparació informativa entre les dues setmanes, la unitat d'anàlisi ha sigut de catorze notícies. Atès que el dia 20 de gener no van publicar cap notícia sobre la COVID-19, a la primera setmana se li ha afegit un dia més per a completar els set dies d'anàlisi per setmana. Després de fer l'anàlisi, el qual es pot trobar a l'annex 1, els resultats que s'han extret són els següents:

La primera setmana fa referència a la setmana analitzada, en la qual el virus no havia arribat a Espanya. La segona setmana fa referència a la setmana analitzada, en la qual el virus havia arribat a Espanya.

5.1. Publicació notícies

Per una banda, si es fa una cerca a l'hemeroteca digital de La Vanguardia amb la paraula coronavirus de les setmanes analitzades, la setmana del vint al vint-i-set de gener els resultats és de vint-i-set notícies que parlen sobre la COVID-19, tenint en compte l'edició en català i castellà. Per una altra banda, si es fa la mateixa cerca però de la setmana del trenta de març al cinc d'abril el resultat és de 458 notícies que tracten la COVID-19, tenint en compte l'edició en català, castellà, edicions especials i l'edició VIURE. Hi ha una diferència considerable en la quantitat de notícies publicades sobre el virus d'una setmana a l'altra. El nombre de notícies publicades de la COVID-19 va créixer exponencialment amb la seva arribada a Espanya.

Pel que fa a l'extensió de les notícies, la diferència entre les dues setmanes és mínima. La Vanguardia; dona una extensió mínima de mitja pàgina i un màxim de dos, incloent-hi les fotografies i els gràfics. Durant la primera setmana analitzada, les notícies més extenses són les del vint-i-dos de gener: "El món es prepara per a un nou virus" i la del vint-i-cinc de gener: "Sanitat qualifica de molt baix el risc a Espanya". Durant la segona setmana analitzada, la notícia més extensa és la del cinc d'abril: "Sánchez amplia l'alarma i proposa uns nous pactes de la Moncloa".

5.2. Aparició a portada i secció

En el conjunt de les dues setmanes analitzades, la crisi de la COVID-19 apareix, en més o menys importància, en la majoria de portades. Tot i això, no totes les notícies analitzades hi apareixen.

Durant la primera setmana, les notícies apareixen a portada cinc dels set dies de la setmana. El dia vint-i-un i vint-i-tres de gener la COVID-19 no apareix a la portada, sinó que hi apareix l'enfrontament de la cúpula dels Mossos a la justícia acusada de rebel·lió (portada de LV, 21.1.2020) i el rastre de pèrdues i la devastació de la borrasca Glòria (portada de LV, 23.1.2020). La majoria de dies, apareix com a notícia destacada de la secció de tendències. Sent el dia vint-i-cinc de gener l'únic dia que apareix com a notícia principal del dia, amb la notícia de la construcció d'un hospital d'emergència en deu dies a la Xina (portada de LV, 25.1.2020). La Vanguardia no dona tanta importància al virus com la segona setmana analitzada, perquè va donar més importància a la borrasca Glòria i al judici dels Mossos pel conflicte català (portada de LV, 20.1.2020). Fins i tot, el dia 20 de gener no es publica cap notícia sobre la COVID-19.

Durant la segona setmana, els dies trenta i trenta-u de març, el coronavirus apareix a la portada però la notícia analitzada no hi apareix. Aquests dos dies les notícies principals dels dies van ser: Foment carregant a les empreses el cost del confinament (portada de LV, 30.3.2020) i les indecisions del govern central que aturaven l'economia del país (portada de LV, 31.3.2020). El dia u i quatre d'abril el la notícia analitzada apareix a la portada com a notícies destacades de la secció de societat. Aquest dia les notícies principals del dia van ser: la decisió del govern d'ampliar els ajuts i ajornar les quotes a empreses i autònoms (portada de LV, 1.4.2020) i Sánchez cercant suport polític per a prorrogar l'estat d'alarma (portada de LV, 4.4.2020). Finalment, el dia dos, tres i cinc d'abril les notícies analitzades apareixen com a la notícia principal del dia.

Pel que fa a la secció, en la qual es publica la notícia, durant la primera setmana analitzada totes les notícies es publiquen a la secció de tendències. Mentre que, durant la segona setmana analitzada la COVID-19 és la protagonista de totes les seccions del diari. Tot i això, en la secció que tracten més la COVID-19 és a la de societat. A les altres seccions només tracten les conseqüències que està provocant la COVID-19 en aquelles

seccions; quatre notícies són de la secció de societat, dues de la secció d'economia i la restant de la secció de política.

5.3. Autoria

Pel que fa a l'autoria de les notícies, durant la primera setmana analitzada Ismael Arana, corresponsal a Hong Kong i Josep Corbella, periodista especialitzat en ciència i salut des del 1990 han sigut únics periodistes de La Vanguardia que han escrit sobre la nova crisi sanitària. L'autoria de quatre notícies són d'Ismael Arana, encarregat de descriure i explicar en quina situació es trobava la Xina, i de donar informació directa i propera sobre la situació que s'hi estava vivint. Per exemple, a la notícia del dia vint-i-sis s'anunciava la cancel·lació de l'Any Nou xinès, per la ràpida propagació del virus i el creixent nombre de contagis i morts al dia. En conseqüència, els hospitals vivien episodis angoixosos a causa dels col·lapse de persones si la falta de material sanitari. A més a més, s'informava sobre les restriccions de movilització en la província per a evitar els contagis. L'autoria de la notícia del dia vint-i-sis, al tenir un punt de vista més científic, és de Josep Corbella, especialista en salut que podia donar informació amb un punt de vista més científic, expert i fiable. Aquesta notícia alertava sobre l'amenaça global del virus, quins efectes econòmics estava causant a Wuhan i responia preguntes habituals sobre el sorgiment d'un nou virus: Què és el coronavirus 2019-nCov?, Per què preocupa?, Quina gravetat té? Com es pot prevenir?, Com es pot tractar?, És probable que arribi a Espanya?, i Quines precaucions convé prendre si es viatja a la Xina?. Finalment, l'autoria de les notícies del dia vint-i-quatre i vint-i-set, són d'Ismael Arana i Josep Corbella. En aquest cas, com les dues notícies tenien un punt de vista social i científic, els dos són els encarregats de la seva autoria.

En canvi, durant la segona setmana, diversos membres de la plantilla de La Vanguardia van escriure sobre la crisi sanitària, ja que és la protagonista en totes les seccions del diari. Josep Corbella, periodista especialitzat en ciència i salut des del 1990, segueix sent l'encarregat de les notícies amb un punt de vista més científic. En aquest cas és l'encarregat de la notícia publicada en la secció de societat el dia u d'abril que donava a conèixer una anàlisi realitzada per investigadors científics anglesos que avalava l'eficàcia de les mesures preses pel govern durant el confinament. La notícia es centra en el nombre de mort evitades a Espanya gràcies a aquestes mesures. L'autoria de les tres notícies restants de la secció de societat són Antoni López Tovar i Juan Manuel García,

redactors de La Vanguardia i Celeste López, cap de redacció de La Vanguardia a Madrid, especialitzada en temes socials. Per exemple, la notícia del dia trenta-u de març, Antoni López Tovar, redactor en la secció de societat de la Vanguardia, informava el col·lapse en els hospitals i la iniciativa Pavelló Salut, en la qual es van transformar recintes esportius en extensió d'hospitals de la Vall d'Hebron, hospital del Mar, Sant Pau i Clínic de Barcelona. L'autoria de les dues notícies de la secció d'economia, són de Piergiorgia M. Sandri, Alicia Rodríguez de Paz i Eduardo Magallón, redactors de la secció d'economia de La Vanguardia. La notícia del trenta de març, firmada per Piergiorgia M. Sandri, tractava l'ús de l'efectiu durant el confinament, ja que es va recomanar fer els pagaments amb targeta per evitar el contacte entre el treballador i el client. Independentment d'això, el periodista centra part de la notícia en parlar sobre el futur de l'efectiu i la seva utilitat. I, finalment l'autoria de la notícia publicada en la secció de política és de Juan Carlos Merino, periodista de la secció de política de La Vanguardia. En aquest cas, es tracta d'una crònica informativa, publicada el dia cinc d'abril, que resumia la compareixença del dia quatre d'abril del president del govern espanyol, en la qual es demanava una pròrroga de l'estat d'alarma.

5.4. Titulars

El titular és una part molt important de la notícia, ja que és el primer que crida l'atenció al lector i determinarà si aquest llegeix o no la notícia. És per això; que s'han de triar titulars cridaners, amb "ganxo", però sense oblidar la part informativa i la relació amb el contingut de la notícia.

En aquestes dues setmanes analitzades, la gran majoria de titulars es corresponen amb la notícia i a més a més, destaquen el contingut principal de la notícia de manera cridanera per tal de captar l'atenció del lector. Els titulars de la primera setmana analitzada són més pessimistes, i això fa, que siguin alarmistes. Un exemple seria el titular del dia vint-i-sis de gener: "El virus ya afecta a toda China". En canvi, els titulars de la segona setmana analitzada són titulars pràcticament informatius amb menys tendència negativa. Un exemple podria el titular del dia dos d'abril: "Espanya és el segon país del món amb més recuperats de COVID-19".

5.5. Qualitat informativa de les notícies

Proporcionar informació de qualitat és un factor molt important per tal de poder transmetre confiança al lector i complir amb la funció educadora del periodisme.

Per una banda, totes les notícies publicades durant les dues setmanes són informatives i de caràcter explícit. Per una altra banda, les veus i fonts utilitzades per a la construcció de la informació són majoritàriament governamentals i expertes. Les fonts governamentals que més prevalen durant les dues setmanes són l'Organització Mundial de la Salut i les compareixences del govern xinès i espanyol. Pel que fa a les fonts, la majoria són expertes en salut o fonts adaptades a la secció, en la qual es publica la notícia.

Pel que fa a la primera setmana, en quatre de les set notícies analitzades els periodistes utilitzen fonts expertes i en els set dies utilitzen fonts governamentals. Per una banda, en el cas de les fonts expertes són: en dues ocasions d'Antoni Trilla, epidemiòleg espanyol, i, les altres són de revistes especialitzades en medicina com la Journal Of Medical Virology. Un exemple és, la notícia del dia vint-i-set de gener, que alerta sobre facilitat de contagi del virus i la preocupació de la Xina pel gran descontrol dels augments diaris; el periodista utilitza la veu d'Antoni Trilla per aclarir si la COVID-19 es pot transmetre abans de l'aparició dels primers símptomes. Per una altra banda, cada dia han utilitzat fonts governamentals per a construir les notícies. Les dues fonts governamentals més freqüents durant aquesta setmana és l'OMS i les compareixences del govern xinès. Per exemple, en la notícia del vint-i-quatre de gener sobre la quarantena més gran decretada a la Xina, utilitzen la veu de Tedros Adhanom, director general de l'OMS, per aclarir que des de l'organització no declaraven la COVID-19 com a un cas d'emergència de salut pública internacional.

En canvi, pel que fa a la segona setmana, sis de les notícies contenen fonts expertes adequades a la seva secció. En aquest cas, la majoria de fonts expertes utilitzades són sanitaris, investigadors, epidemiòlegs i especialistes en economia. Per exemple a la notícia publicada l'11 d'abril utilitzen investigadors científics de l'Imperial College de Londres per a donar a conèixer l'eficàcia de les mesures preses pel govern durant el confinament. També han utilitzat en sis notícies fonts governamentals. Per exemple, a la notícia del dia tres d'abril, el periodista utilitza un gràfic sobre l'ocupació del mes de març

en les últimes dècades, extret de la Seguretat Social, per a demostrar la destrucció de llocs de treball que ha causat la pandèmia.

A més a més, també cal destacar que durant la primera setmana utilitzen dues fonts nacionals i durant la segona setmana una. Les tres fonts nacionals utilitzades són de testimonis directes; per exemple, en la notícia publicada el dia trenta de març sobre els diners en efectiu, el periodista utilitza la veu directa de Carlos, caixer d'un supermercat del barri d'Horta.

5.6. Enfocament fotogràfic

Durant la primera setmana analitzada totes les fotografies són extretes de diferents agències de notícies i fotografia. La que predomina és l'agència de fotografia estatunidenca Getty. Un exemple seria la fotografia publicada a la notícia del dia 21 de gener, en la qual apareix un metge amb un equip de protecció traslladant a un pacient infectat de la COVID-19.

En canvi, durant la segona setmana analitzada, tres notícies incorporen fotografies extretes d'agències de notícies. En aquest cas predomina l'agència de notícies espanyola EFE, un exemple de fotografia seria la de la notícia publicada el dia trenta de març, en la qual es pot observar la nova normalitat que es viu en els supermercats avui dia.

Els dies trenta-u de març i tres d'abril publiquen fotografies de Jordi Roig i Xavier Cervera, respectivament, dos fotògrafs col·laboradors de La Vanguardia. El dia u d'abril el periodista prescindeix de la fotografia i incorpora un gràfic extret del Financial Times; i, el dia tres d'abril, a més d'incorporar una fotografia, afegeixen un gràfic extret de la Seguretat Social. Finalment, la fotografia del dia quatre no està identificada.

El tipus de fotografies que es mostra, tant en la primera com en la segona setmana, són fotografies impactants sobre l'anormalitat que estava portant al país la crisi sanitària. Per exemple, en la fotografia del dia vint-i-quatre de gener es pot observar un control sanitari dut a terme per un militar. La presència de la força militar reforça la gravetat de la situació. Finalment, a la fotografia de la notícia del tres d'abril es pot observar completament buida una de les rambles més transitades i amb més vida de Barcelona, La Rambla de Barcelona.

6. CONCLUSIONS

Després d'analitzar les notícies i extreure els resultats anteriors, podem confirmar la hipòtesi inicial. L'alarma social que es va crear era justificada i el tractament informatiu de la COVID-19 a La Vanguardia va canviar quan el virus va arribar a Espanya.

Durant la primera setmana analitzada, el tractament informatiu de la COVID-19 a La Vanguardia no és l'adequat i informaven de manera sensacionalista creant un pànic justificat entre la societat. La negativitat dels titulars, la falta d'informació causada per la desconexença del virus, i, la seva comparació amb la SARS, una epidèmia que va afenctar el continent asiàtic l'any 2003, deixant un nombre significatiu de morts; han sigut els principals factors per determinar el sensacionalisme en les notícies. Independement d'això, també s'ha de tenir en compte que en tot moment proporcionen informació de forma explícita, sense ocultar informació sobre el virus, simplement hi ha una gran desconexença. És per això; que en moltes ocasions es parla amb suposicions, i per tant, no hi ha la mateixa qualitat informativa que la segona setmana analitzada.

Durant la segona setmana analitzada, quan la COVID-19 va arribar a Espanya, el tractament informatiu de La Vanguardia és de qualitat i adequat a la situació. Durant aquesta setmana no es fa ús del sensacionalisme per informar i es construeix la informació a partir de fonts i veus expertes. A més a més, l'excés de notícies no fa incrementar el pànic perquè al construir adequadament la informació i fer ús racionalitzat d'aquesta, no crea un impacte tan negatiu a la societat.

Les conclusions generals que s'extreuen d'aquesta investigació són les següents; la COVID-19 és la gran protagonista del diari i, a més a més, apareix en edicions especials. Tots els titulars de les notícies publicades i analitzades corresponen amb la notícia. A més, els titulars que corresponen amb notícies de qualitat informativa tenen un valor informatiu més alt que els titulars de notícies amb poca qualitat informativa.

A l'hora de valorar la qualitat informativa d'una notícia; l'autoria, les fonts i les veus són aspectes primordials. Pel que fa les fonts i veus expertes són importants per a construir una notícia de qualitat, i per tant, que tingui més credibilitat. Les fonts i les veus estan adaptades a la secció, en la qual es publica la notícia. En aquest cas, tractant la COVID-19, només un dels periodistes que escriuen durant aquestes setmanes és

especialitzat en salut. Quant les fonts governamentals, moltes podrien ser també expertes, ja que hi ha directors i coordinadors que també són experts en salut. Un exemple és Fernando Simón, epidemiòleg espanyol i director del Centre de Coordinació d'Alertes i Emergències Sanitàries del Ministeri de Salut. Respecte l'autoria de la notícia, és a dir, la identificació del periodista; és un dels factors més importants per transmetre confiança al lector, ja que podra informar-se sobre la seva professionalitat i especialització. En canvi, les notícies publicades sense identificar transmeten desconfiança i no garanteixen credibilitat.

L'enfocament de les notícies també és un factor molt important a l'hora de determinar si una notícia té l'objectiu d'informar o d'alarmar. Després d'haver fet l'anàlisi, es pot concloure que les dades no determinen l'increment de l'alarma social sinó que com s'enfoca i es construeix la informació perquè durant la segona setmana les dades de morts i contagis eren molt més altes que les de la primera setmana i el pànic social no era tan significatiu.

Dos factors que tenen en comú les fotografies publicades és el llenguatge visual i comunicatiu i la seva extracció. Són fotografies extretes d'agències de fotografia i molt semblants entre elles. Les fotografies són realistes però poc informatives. Aquestes mostren l'anormalitat de la situació amb gent amb mascareta, carrers buits a causa del confinament, aeroports pràcticament buits, tombes als pavellons esportius, o pavellons que es converteixen en hospitals, que, tot i ser la realitat, provoca pànic en la societat perquè són circumstàncies inusuals que mai haguéssim pensat viure.

Per acabar, cal destacar que la COVID-19 està en dues etapes molt diferents durant les setmanes analitzades, ja que durant el mes de març i abril, ja es coneixia una mica més les característiques del virus i hi havia més informació sobre aquest. Tot i això, fer periodisme sensacionalista no ajuda a tranquil·litzar a una societat, que davant una situació inusual, entra en pànic.

7. BIBLIOGRAFIA

Ahmed R., Bates R. B. (2013). Health Communication and Mass Media: An Integrated Approach to Policy and Practice. New York. Gower Publishing. Consultable en línia: <https://books.google.es/books?id=tmoGDAAQBAJ&pg=PA3&lpg=PA3&dq=Communicating+Health+through+Mass+Media:+An+Overview.+Health+Communication+and+Mass+Media:+An+Integrated+Approach+to+Policy+and+Practice.&source=bl&ots=K0BN1zdyPf&sig=ACfU3U37A3qlftLDb8DH0002IzSaKEBPng&hl=es&sa=X&ved=2ahUKEwjPvsrIr-DpAhXh1uAKHbV8ClcQ6AEwAnoECAoQAQ> (Consulta: 30 maig 2020)

Amado A. (2014). Calidad periodística y fuentes presidenciales: el periodismo argentino frente a la comunicación de gobierno. Consulta en línia: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwingfz0qIjpAhWDBGMBHWYdBaQQFjAAegQIARAB&url=https%3A%2F%2Frevistas.ucm.es%2Findex.php%2FESMP%2Farticulo%2Fdownload%2F50656%2F47055&usg=AOvVaw09BHeZUZWekumYXUHZx43u> (Consulta: 27 abril 2020)

Arana, I. (21 de gener del 2020). Onada d'infeccions a la Xina pel nou virus de Wuhan, semblant al SARS. *La Vanguardia*. Consulta en línia: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2020/01/21/pagina-26/284717512/pdf.html> (Consulta: 15 juny 2020)

Arana, I, (23 de gener del 2020). Preocupació per l'augment de casos i morts causats pel coronavirus. *La Vanguardia*. Consultable en línia: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2020/01/21/pagina-24/284917859/pdf.html?search=coronavirus> (Consulta: 15 juny 2020)

Arana, I., Corbella, J. (24 de gener del 2020). La Xina decreta la quarantena més gran de la història a 20 milions de persones. *La Vanguardia*. Consultable en línia: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2020/01/24/pagina-24/285217951/pdf.html?search=coronavirus> (Consulta: 15 juny 2020)

Arana, I, (25 de gener del 2020). La Xina pugna per contenir el virus. *La Vanguardia*. Consultable en línia: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2020/01/25/pagina-24/285468328/pdf.html?search=coronavirus> 24-25 (Consulta: 15 juny 2020)

Arana, I, (26 de gener del 2020). El coronavirus ya afecta a toda China. *La Vanguardia*. Consultable en línia: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2020/01/26/pagina-34/285666862/pdf.html?search=coronavirus> (Consulta: 15 juny 2020)

Arana, I., Corbella, J. (27 de gener del 2020). La Xina diu que el virus ja és contagiós abans que causi símptomes. *La Vanguardia*. Consultable en línia: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2020/01/26/pagina-26/285917245/pdf.html?search=coronavirus> (Consulta: 15 juny 2020)

Aruguete, N. (2016). *Agenda Setting y Framing: Un debate teórico inconcluso*. Consultable en línia: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiqy5iX3vzoAhUnxoUKHclCpMQFjABegQIAhAB&url=https%3A%2F%2Fdia.net.unirioja.es%2Fdescarga%2Farticulo%2F5788523.pdf&usg=AOvVaw2c9F1aazy5kUVeIkEhI0M> (Consulta: 17 abril 2020)

Arroyo, J. (2020). Coronavirus: infectados en España y la evolución del brote desde el origen. Consultable en línia: <https://www.redaccionmedica.com/secciones/sanidad-hoy/coronavirus-infectados-espana-y-evolucion-covid19-desde-origen-4148> (Consulta: 27 abril 2020)

Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación. (6 d'abril del 2020). Consultable en línia: <http://reporting.aimc.es/index.html#/main/diarios> (Consulta: 24 juliol 2020)

Benazar Acosta, G. (2013). Análisis de cobertura sobre el virus AH1N109 en El Nacional, El Universal y Últimas Noticias. Consultable en línia: https://www.academia.edu/32227471/Análisis_de_cobertura_del_virus_H1N109_en_El_Nacional_El_Universal_y_Últimas_Noticias (Consulta: 7 març 2020)

Billig, M. (2006). *Nacionalisme Banal*. València. Editorial Afers. Consultable en línia: https://books.google.es/books?id=fMRETrxUFI4C&pg=PA84&lpg=PA84&dq=el+nacionalisme+banal+en+els+mitjans+de+comunicació&source=bl&ots=RyxyaC2fyM&sig=ACfU3U2-yRRK3_RSYMu2eFRzygUDeN2eow&hl=es&sa=X&ved=2ahUKEwix-76owYPqAhXmziUKHYxOANIQ6AEwAXoECAoQAQ#v=onepage&q=el%20nacionalisme%20banal%20en%20els%20mitjans%20de%20comunicació&f=false (Consulta: 15 juny 2020)

Boletín Oficial del Estado. (2020). Crisis Sanitaria COVID-19. Consultable en línia: https://www.boe.es/biblioteca_juridica/codigos/codigo.php?id=355_Crisis_Sanitaria_COVID-19&tipo=C&modo=2&fbclid=IwAR2PMDNZj_QRoKpoWCq0PFeht1MFeLHZPau2gqoUBryFFKBR9qoPAg7-iso (Consulta: 27 abril 2020)

Blanco Castilla, E., Paniagua Rojano, F. J. (2007). *Periodismo, salud y calidad de vida. Contenidos y fuentes*. Consultable en línia: https://www.researchgate.net/publication/240631218_PERIODISMO_SALUD_Y_CALIDAD_DE_VIDA_CONTENIDOS_Y_FUENTES (Consulta: 17 abril 2020)

Calvo Hernando, M, 2003, *Divulgación y periodismo científico: entre la claridad y la exactitud*, Colección “Divulgación para Divulgadores”, México, DGDC, UNAM. Consultable en línia: https://books.google.es/books?id=9Th_VKzKJs4C&pg=PA165&lpg=PA165&dq=Catalán;+López+Iglesias:+2003&source=bl&ots=tuNOmMBw_m&sig=ACfU3U3ak7zn_egpAiUmzwSl-WJCIhLwDg&hl=es&sa=X&ved=2ahUKEwib8bWGjdvoAhXI3YUKHW2dDFwQ6AEwAnoECAwQLA#v=onepage&q&f=false (Consulta: 7 març 2020)

Casero Ripollés, A., López Rabadán, P. (2012). La evolución del uso de las fuentes informativas en el periodismo español. Consultable en línia: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5251447> (Consulta: 22 abril 2020)

Camacho Markina, I. (2009). La “gripe A”, en la prensa española. Consultable en línia: <https://www.redalyc.org/pdf/819/81911786066.pdf> (Consulta: 7 març 2020)

Corbella, J. (22 de gener del 2020). El món es prepara per a un nou virus. *La Vanguardia*. Consultable en línia: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2020/01/21/pagina-24/284818072/pdf.html?search=coronavirus> 24-25 (Consulta: 15 juny 2020)

Corbella, J. (1 d'abril del 2020). Les mesures contra el coronavirus ja han evitat 16.000 morts a Espanya. *La Vanguardia*. Consultable en línia: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2020/04/01/pagina-24/298718721/pdf.html?search=coronavirus> (Consulta: 22 juny 2020)

De Haro, J. L., (30 de març del 2020). Reinhart: "La crisis creada por el coronavirus será la mayor desde la Gran Depresión". *El Economista*. Consultable en línia: <https://www.eleconomista.es/economia/noticias/10451625/03/20/Reinhart-La-crisis-creada-por-el-coronavirus-sera-la-mayor-desde-la-Gran-Depresion.html> (Consulta: 27 abril 2020)

Olvera-Lobo, M., López Perez, L. (2015). Periodismo científico: la homogeneización de la información del papel a internet. Consultable en línia: https://digibug.ugr.es/bitstream/handle/10481/37132/JCOM_023Y_0215_es.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Consulta: 22 abril 2020)

Agències. El coronavirus "no solo mata gente mayor; un número significativo de jóvenes ha muerto", advierte la OMS (18 de març del 2020). *La Vanguardia*. Consultable en línia: <https://www.lavanguardia.com/vida/20200318/474251872579/coronavirus-mata-gente-mayor-jovenes-oms.html> (Consulta: 5 abril 2020)

Ferreres M. (2016). El periodismo de salud en España. Fuentes de información, periodistas y efectos de los mensajes publicados (tesis doctoral). Universitat de Vic. Catalunya, Espanya. Consultable en línia: https://www.tesisenred.net/bitstream/handle/10803/402195/tesdoc_a2016_ferreres_marta_periodismo.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Consulta: 29 maig 2020)

Friedman D., Tanner A., D Rose I. (2014). Health Journalists' Perceptions of Their Communities and Implications for the Delivery of Health Information in the News. Consultable en línia: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24101256/> (Consulta: 30 maig 2020)

Gonzalo Casino (2003). La información de salud en los medios de información general. Consultable en línea: https://www.researchgate.net/publication/259371030_La_informacion_de_salud_en_los_diarios_de_informacion_general (Consulta: 17 abril 2020)

Redacción Yotele. La autocrítica de Risto por el coronavirus: "Los medios somos una panda de irresponsables e hipócritas". (26 de febrer del 2020). El Periodico. Consultable en línea: <https://www.elperiodico.com/es/yotele/20200226/autocritica-risto-coronavirus-medios-irresponsables-hipocritas-7864590>. (Consulta: 7 març 2020)

(FAPE) Federación de Asociaciones de periodistas en España. La FAPE hace un llamamiento a los medios para que informen con rigor sobre el coronavirus. (26 de febrer del 2020). FAPE. Consultable en línea: <http://fape.es/la-fape-hace-un-llamamiento-a-los-medios-para-que-informen-con-rigor-sobre-el-coronavirus/> (Consulta: 7 març 2020)

López, A, (31 de març del 2020). De pavelló esportiu a hospital en cinc dies per evitar la saturació. *La Vanguardia*. Consultable en línea: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2020/03/31/pagina-22/298568582/pdf.html?search=coronavirus> (Consulta: 22 juny 2020)

López, C, (2 d'abril del 2020). Espanya és el segon país, després de la Xina, amb més curats: gairebé 23.000. *La Vanguardia*. Consultable en línea: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2020/04/02/pagina-26/298919470/pdf.html> (Consulta: 22 juny 2020)

López C., García, J.M. (4 d'abril del 2020). El Govern Central recomana fer servir mascareta per sortir al carrer. *La Vanguardia*. Consultable en línea: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2020/04/04/pagina-28/299368531/pdf.html?search=coronavirus> (Consulta: 22 juny 2020)

Martin, S. (2000). Capítol 4: Estudio de la noticiabilidad. Periodismo, noticia y noticiabilidad. Bogotá: Grupo Editorial Norma. Consultable en línea: [https://perio.unlp.edu.ar/pd/sites/perio.unlp.edu.ar.pd/files/2_%20Los%20sistemas%20clasificatorios%20de%20las%20noticias%20\(Stella%20Martini\).pdf](https://perio.unlp.edu.ar/pd/sites/perio.unlp.edu.ar.pd/files/2_%20Los%20sistemas%20clasificatorios%20de%20las%20noticias%20(Stella%20Martini).pdf) (Consulta: 22 maig 2020)

Martínez, E. (22 de març del 2020). La actual crisis es «más global» que la financiera de 2008 porque afecta a todas las ramas de la actividad. *El Comercio*. Consultable en línea: <https://www.elcomercio.es/economia/efectos-coronavirus-llevaran-20200322000930-ntvo.html> (Consulta: 27 abril 2020)

Mercado Sáez, M.T. (2010). Aportaciones teóricas entorno al concepto de periodismo especializado. Consulta en línea: <https://perio.unlp.edu.ar/ojs/index.php/question/article/view/1081> (Consulta: 15 abril 2020)

Merino, J.C., (5 d'abril del 2020). Sánchez amplia l'alarma i proposa uns nous pactes de la Moncloa. *La Vanguardia*. Consultable en línea: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2020/04/05/pagina-18/299768631/pdf.html> 18-19 (Consulta: 22 juny 2020)

Organització Mundial de la Salut. (2020). Preguntas y respuestas sobre la enfermedad por coronavirus (COVID-19). Consultable en línea: <https://www.who.int/es/emergencias/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public/q-a-coronaviruses>. (Consulta: 17 març 2020)

Perez, B. (28 de febrer del 2020). El tratamiento del coronavirus, a debate. *El Periodico*. Consultable en línea: <https://www.elperiodico.com/es/sanidad/20200228/medios-comunicacion-coronavirus-alarmismo-7866770>. (Consulta: 7 març 2020)

Piergiorgio, M. Sandri, (30 de març del 2020). Els diners en efectiu, confinats. *La Vanguardia*. Consultable en línea: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2020/03/30/pagina-52/298417530/pdf.html>. (Consulta: 22 juny 2020)

Ronco López, M., Peñafiel, C., Echegaray, L. (2014). El Periodismo de Salud en España. La información de salud en la prensa española (2000-2010): aproximación a los estudios documentales existentes. Consultable en línea: <https://revistas.ucm.es/index.php/DCIN/article/view/46827/43939> (Consulta: 15 abril 2020)

Rodríguez, A., Magallón, E. (3 d'abril del 2020). La pandèmia destrueix 900.000 llocs de treball en catorze dies. *La Vanguardia*. Consultable en línea: <http://>

hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2020/04/03/pagina-44/299068692/pdf.html 44-45
(Consulta: 22 juny 2020)

Ronda Iglesias, J., Alcaide, J.L. (2010). El periodismo especializado: el gran reto del periodista. Consultable en línea: <https://idus.us.es/bitstream/handle/11441/74193/Pages%20from%20Ambitos-10-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Consulta: 15 abril 2020)

Sociedad Española de Medicina Preventiva, Salud Pública e Higiene. (2020). ¿Qué significa la Declaración de alerta sanitaria internacional por part de la Organización Mundial de la Salud. Consultable en línea: <https://www.sempsph.com/es/noticias/i-que-significa-la-declaracion-de-alerta-sanitaria-internacional-por-parte-de-la-organizacion-mundial-de-la-salud.html?qh=YTozOntpOjA7czo2OiJhbGVydGEiO2k6MTtzOjk6InNhbmI0YXJpYSI7aToyO3M6MTY6ImFsZXJ0YSBzYW5pdGFyaWEiO30%3D> (Consulta: 24 abril 2020)

